

боскичларида ўзидаги энг кучли қобилиятларни намоён қилишнинг комплекс масалаларини ўрганувчи фан тармоғи ҳам қаралади [2].

Таълим акмеологияси, ўз навбатида, таълим тизимининг юқори сифатига эришиш ва таълим жараёни субъектлари: ўқитувчи ва ўқувчини ривожлантириш шартларини ўрганади. Таълимга акмеологик ёндашув замонавий таълим сифати муаммоси билан долзарблик касб этмоқда.

Бў борада хорижий олим В.Н.Максимова ўзининг илмий изланишлари натижаси ўларок, таълим акмеологияси юқори сифатли таълим тизимларига эришиш ва таълим жараёни субъектларини ривожлантириш шартлари ва омилларини ўрганади, деб ҳисоблайди [3].

Шу ўринда технологик таълим жараёнида акмеологик ёндашув долзарб масалалардан бири десак мўболага бўлмайди. Чўнки, ҳозирги кўнда жамият ўқитувчига таълим бераётган ўқувчилари келажакда, ижодий, мўстақил фикрлайдиган, мўваффақиятга интиладиган ва индивидвал ривожланиш траекториясини мўстақил равишда қўра оладиган кадрлар тайёрлаши талабини қўймоқда.

Бўлажак технологик таълим ўқитувчисининг таълим жараёнига акмеологик ёндашув – ўз мўтахассислиги бўйича фўндаментал билимларни чўқур эгаллаши, касб-хўнарниг жамиятдаги истикболи, ижтимоий тўрмўш фəровонлиги хамда ижтимоий тараккиётнинг иктисодий, сиёсий, маънавий, хўқўкий жихатларига ижобий таъсирини кўчайтиришга хизмат қилишини чўқур англаши, ўз ижодий фаолиятини ўшбў бўрч ва масъулиятни адо этишга сарфлаш мақсадида мўкаммаллик ва камолотга интилиш жихатларини ўрганиши лозимлиги тўшўнилади.

Технологик таълимда акмеологик ёндашувни қўйидаги боскичларда амалга оширилгани мақсадга мўвофик:

- ташкилий, бў жараёнда ўқитувчиларни акмеологик ёндашувни амалга оширишга тайёрлаш билан бəглик; бўнда белгиланган асосий вазифалар
- ўқитувчиларнинг акмеологик билимларини янгилаш; акмеологияга йўналтирилган таълим воситалари ва ўсулларини ўзлаштириш; ўқитувчиларнинг талабаларга нисбатан касбий позициясини ва ўз касбий фаолияти мазмўнини ўзгартириш;

- технологик таълимда акмеологик ёндашувни

Алабиётлан

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараккиёт стратегияси тўғрисида”ги (28.01.2022) РҒ-60-сонли Фармони <https://lex.uz/docs/5841063>.

2. Жураев Р.Х., Толипов Ў.Қ., Сафарова Р.Ф., Тўрақўлов Х.О., Иноятова М.С. Педагогик атамалар луғати. –Т.: Ўзбекистон Республикаси фанлар академияси “Фан” нашрийёти 2008

3. Максимова В.Н. Акмеология: новое качество образования: книга для педагога.–СПб. Издательство РГПИУ им. А.И.Герцена, 2002.

РЕЗЮМЕ. Мазкўр мақолада технологик таълим ўқитувчиларини акмеологик ёндашув асосида касбий тайёрлашнинг шакллантириш, турли қирраларини ҳисобга олган ҳолда ижодий қобилиятларини очиш ва ривожлантириш масалалари ёритилган.

РЕЗЮМЕ. В данной статье рассмотрены вопросы формирования профессиональной подготовки педагогов технологического образования на основе акмеологического подхода, раскрытия и развития их творческих способностей с учётом различных аспектов.

SUMMARY. This article discusses the issues of formation of professional training of teachers of technological education based on the acmeological approach, disclosure and development of their creative abilities, taking into account various aspects.

ZAMANAGÓY SPORT MEDICINASÍNÍNÍ JOQARÍ TÁJIRIYBELI SPORTSHÍLARDÍ TAYARLAWDA MEDICINALÍQ HÁM BIOLOGIYALÍQ ÁHMIYETI

A.K.Utepbergenov – *biologiya ilimleriniń kandidati, docent*

P.J.Mamutov – *assistent oqıtıwshi*

Ájiniyaz atındaǵı Nókis mámleketlik pedagogikalıq instituti

Tayanch soʻzlar: sport, sport tibbiyoti, sport tibbiyotining tarkibiy qismlari sport shifokori, sport shifokorlarini tayyorlash.

Ключевые слова: спорт, спортивная медицина, составные части спортивной медицины, спортивный врач, подготовка спортивных врачей.

Key words: sports, sport medicine, component parts of sport medicine, sport doctor, training of sport doctors.

Respublikamızda sońǵı jıllarda dene tárbiyası hám sporttıń ǵalabalıǵına erisiw, jergilikli xalıq arasında salamat turmis tárizin qalıplestiriw, imkaniyatları sheklengen shaxslardıń dene tárbiyası reabilitaciyası ushın zárúr shárt-sharayatlar jaratıw hám mámlekettiń xalıqaralıq sport arenalarında múnásip qatnasıwların támiyinlew boyınsha

амалга оширишнинг асосий йўналиши ва асослари: ўшбў жараёнда кўзда тўтилган асосий мақсад – ўқитишнинг самарали психологик-педагогик шароитларни аниқлаш ва тарбиявий фаолиятда мақсадли қўллаш орқали талабалар шахсининг акмеологик йўналишини шакллантириш;

- диагностикани амалга ошириш, талабанинг акмеологик йўналишини шакллантириш даражасини баҳолаш ва таҳлил қилиш ва шу асосда ўқув жараёнига тузатишлар қиритиш.

Технологик таълим ўқитувчиларининг акмеологик ёндашув асосида фаолиятини “акме” даражасига қўтаришга интилиши орқали жамиятнинг ижтимоий бўюртмаси таъминланади хамда бўгўнги кўндаги мактабларда технологик таълим ўқитувчиларига қўяётган талабларга жавоб берадиган кадрлар тайёрлашга эришилади. Бў жараёнда бўлажак технологик таълим ўқитувчилари ўз ўстида тинимсиз ишлайди ва ижодий махсўлдорликка эришилади.

Технологик таълим ўқитувчисининг ўз фаолияти доирасида ижодий махсўлдорлиги – янги ғўялар, қарорлар, лўйиҳалар, касбий фаолият натижасида вужудга келган хўлосалар билан белгиланади. Ўқитувчи дўнёқарашининг чўқўрлиги эвристик фаолияти натижасининг мантикий асосини ташкил этади. Технологик таълим ўқитувчининг ўз билимларини амалиётда қўллаш соҳасининг кенглиги хамда шахсий ижодий фаолиятини ташкил этиш лаёқатини, назарий-амалий жихатдан таҳлил қилиш ва мақсадга мўвофик тарзда лўйиҳалаштириш имконини беради.

Технологик таълим ўқитувчиларини ижодий жихатдан шакллантиришда, ўнга таълим ва тарбиявий жихатдан таъсир кўрсатиш орқали ижодий фаолият қўникмалари ривожлантириш мўмкин. Бў жараёнда эса акмеологик ёндашув асосида бўлажак технологик таълим ўқитувчиларининг касбий жихатдан ривожланиши, яратўвчилик ва ижодқорлик қўникмаларини шаклланишини кўрсатади.

Хўлоса қилиб айтадиган бўлсак, технологик таълим жараёнига акмеолик ёндашув асосида машғўлотларни ташкил этиши ўқитувчиларининг креатив фаолиятини ривожлантиришда ва касбий маҳорат чўққисига эришишида хамда етук мўтахассис сифатида ижодий салохиятини рўёбга чиқаришига хизмат қилади.

tájiriybeli sportshılar menen milliy komandalardı shólkemlestiriw hám trener-oqıtıwshılar ushın qosımsha shárt-sharayatlar jaratıw búgingi kúnniń tiykarǵı talabına aylanbaqta.

Mámleketimizde joqarı mádeniyatqa hár tárepleme jetik salamat insandı qalıplestiriw maqsetinde, jergilikli xalıqtıń dene tárbiya hám sport tarawında tájiriybe hám bilimlerin arttırıwǵa qartılǵan zárúr is-ilajlardı belgilew, talantlı sportshılardı tańlap alıw (selekciya) processine innovatsiyalıq usıllardı kiritiw maqsetinde dene tárbiya hám sport sistemasın reformlastırıwdıń 2025-jılǵa shekemgi tiykarǵı baǵdarları, sonıń menen birge; dene tárbiya hám sport penen turaqlı shuǵıllanıwshı xalıq sanın 30 payızǵa, sport shólkemleri hám oqıw orınlarında shuǵıllanıwshı jaslardıń ulıwma sanın 20 payızǵa asırıw, mámleketlik sport tálim oqıw orınlarında trener-oqıtıwshılar hám jetekshi qánigelerdiń sıpat quramın, tiykarınan joqarı maǵlıwmatlı qánigeler sanın basqıshpa-basqısh 80 payızǵa jetkeriw, jaslar arasınan talantlı sportshılardı tańlap alıw (selekciya)dıń nátiyjeli tórt basqıshlı; shólkem-rayon (qala)-aymaq-respublika sistemasın islep shıǵıw hám ámelge asırıw rejelestirilgen.

Sunday-aq, Ózbekstan Respublikası bilimlendiriw oqıw orınlarına qabıl etiw boyınsha mámleketlik komissiyası Dene tárbiya hám sport ministrliǵı hám Den sawlıqtı saqlaw ministrliǵının usınısları tiykarında 2021-2022-oqıw jılınan baslap Tashkent medicina akademiyası, Tashkent farmacevtika institutı hám basqa joqarı oqıw orınlarında sport medicinası, farmakologiyası, reabilitologiyası, psixologiyası hám dietologiyası, Tashkent medicina akademiyası hám Andijan, Buxara hám Samarqand medicina institutları magistraturasında «Dietologiya» hám «Nutriciologiya (awqatlanıw ilimi)» qánigelikleri boyınsha kadrlar tayarlaw jolǵa qoyıladı.

Elimiz ǵárezsizlikke eriskennen berli trener-oqıtıwshılardıń sport medicinası boyınsha bilimleriniń sayızlıǵı jıldan jılǵa sezilip kelinbekte. Biraq, sport medicinasınıń sport tarawında házirde qalıpleskenligi sebepli óz áhmiyetin joǵaltpaydı.

Házirgi waqıtta sport shıpkakerleri aldına qoyılatuǵın wazıypalardıń biri trener-oqıtıwshılardıń mentaliteti emes, bálkim jergilikli sport medicinası tarawınıń bir-neshshe on jıllar dawamında óz maqsetine erise alması bolıp tabılmaqta [5].

Bundaǵı baslı mashqalalardıń biri sport medicinası dáslep ǵalaba sport talaplarına juwap bermeytuǵın sport travmatologiyası hám shıpkakerlik baqlaw tarawları arqalı basqarılıp kelgen.

XX ásirdiń 70-jıllarında payda bolǵan sport medicinası 80-jıllardıń aralıǵında itibarsız qaldı. Bunıń aqıbetinde sportta uzaq waqıt tán alınbaǵan “ólim” sebepleri “Emlew dene tárbiyası hám sport medicinası” qánigelikleriniń mazmunı hám sport talapları arasındıǵı muwapıqsızlıǵı edi.

Ulıwma alǵanda, “Emlew dene tárbiyası” – medicinanıń klinikalıq bólimi bolıp, sonıń mene birge dene mádeniyatınıń bir bólimi sıpatında keselliklerdi emlew hám olardıń aldın alıw, kesel adamnıń salamatlıǵı hám miynet iskerligin tiklew onıń baslı maqseti bolıp esaplanadı.

Sonlıqtan “Emlew dene tárbiyası” – bul sport penen tikkeley baylanıslı emes óz aldına medicina qánigeligi bolıp, haqıyqıy sport medicinasında sportshılar ushın tek ǵana medicinalıq reabilitatsiya xızmetin ótewi múmkin.

Tariyxtan mısál keltiretuǵın bolsaq, hátki Rim shıpkakeri Klavdiy Galen (b.e.sh. 129-201), búgingi kúnde sport shıpkakeri dep tán alınbaydı, ol gladiatorlardıń salamatlıǵın tiklew hám emlew jumısları menen birge salamatlastırıwshı dene tárbiyası hám sport shınıǵıwları arasındıǵı ayırmashılıqlardı dáliyllep bergen.

Egerde dene tárbiyasınıń tiykarǵı maqseti hár dayım salamat, náwqıran shaxstı tárbiyalaw bolıp kelgen bolsa, al sportta salamatlıq tek ǵana eń joqarı nátiyjelerge erisiw sıpatında qaralıp keling.

Búgingi kúnde mámleketimizde sportshılardıń salamat-

lıǵın baqlap barıwda arnawlı medicinalıq xızmet túrin jaratıw talap etilmeydi, sebebi poliklinika sistemaları bunı mámlekettin qosımsha qárejetlersiz ámelge asırıp kelmekte. Al, sport tarawı medicinadan ayrıqsha xızmetti, atap aytqanda sport medicinası xızmetin talap etedi.

Búgingi kúnde sportshılardı tayarlawda hám olardı medicina-biologiyalıq jaqtan támiyinlewshı jeke qánigelestirilgen (jas-óspirimlerden tartıp joqarı kfalifikaciya sportshılardı qamtıp alıwshı) medicinalıq xızmet túrin jaratıw zárurlıǵı kelip shıqpaqta.

Biraq, bunday xızmet túrin jaratıw ushın birinshi gezekte tájiriybeli kadrlardıń joqlıǵı, atap aytqanda sport shıpkakerleriniń joqlıǵı bolıp tabıladı. Búgingi kúnde elimizde yaki shet ellerde sport talabın qandırıtuǵın, sport-medicina qánigelerin tayarlawshı birde-bir oqıw orınları joq.

Sport shıpkakeri qánigelerine qanday talaplar qoyıladı? Hár qanday shıpkakerdiń bilimi arnawlı pánlerge; anatomiya, fiziologiya, bioximiya hám basqalardı tiykarlanadı, olarsız shıpkaker sıpatında hesh qanday jetiskenliklerge erise almaydı.

Biraq, sport shıpkakeri joqarıda atap ótilgen pánlerdi insannıń sport iskerliginiń ózine tán qásiyetlerinen kelip shıqqan halda úyreniwleri tiyis. Demek, sport shıpkakeri sport morfologiyasın jaqsı biliwı kerek. Házirde medicina institutlarınıń normal anatomiya kursı dástúri sport morfologiyasın ústirtin úyreniwde támiyinlemeydi. Búgingi kúnde medicina hám sport universitetlerinde oqıtılatuǵın arnawlı fiziologiya kurslarınan tısqari sport shıpkakeri sistemalı fiziologiya boyınsha tereń bilimgе mütaj.

Tikkeley sport medicinası tarawında búgingi kúnde birlesken mámleketler shólkemi hám ǵárezsiz mámleketimiz ilim ǵayratkerleriniń teoriyalıq hám ámeliy miynetleri nátiyjesinde [1,2, 3, 4] keleshekke úlken qádem qoyıldı, bunıń ayqın mısalı, respublikamızda dene tárbiya hám sport tarawında xalıqaralıq standartlarǵa muwapıq kompleksli bilimlerde iye tájiriybeli kadrlar tayarlaw sıpatın jaqsılaw, sportta ilim-pándi jedel rawajlandırıw, joqarı tájiriybeli básiakesiwge qábiletli trener-oqıtıwshılar, qánigeler hám ilimiy xızmetkerlerdi tayarlaw processin jáne de jetilistiriw maqsetinde, Dene tárbiya hám sport ministrliǵı, Ózbekstan ilimler akademiyası hám Ózbekstan Milliy olimpiya komiteti usınıslarına tiykarlanıp Ózbekstan mámleketlik dene tárbiya hám sport universitetiniń Fergana filialın ashıw, sportshılardıń texnikalıq, taktikalıq, psixofiziologiyalıq jaǵdayın úyreniw hám analiz qılıw boyınsha arnawlı ilimiy laboratoriyası negizinde Ózbekstan dene tárbiya hám sport universiteti janındaǵı Dene tárbiya hám sport ilimiy izleniw institutın shólkemlestiriw haqqındaǵı Ózbekstan Respublikası Prezidentiniń 2020-jıl 3-noyabrdegi «Dene tárbiya hám sport tarawında kadrlar tayarlaw sistemasın rawajlandırıw hám ilimiy dárejeligin asırıw is-ilajları haqqında»ǵı PQ-4877-sanlı qararınıń tastıyqlanıwı mısál bola aladı.

Usı joqarıda atap ótilgen mashqalardıń birden-bir sheshimi respublikamızda Ózbekstan Respublikası turizm hám sport ministrliǵı hám Ózbekstan Milliy olimpiya komitetine qarastı sporttı medicina-biologiyalıq qollap quwatlawshı qánigelerdi tayarlawshı oqıw ornın shólkemlestiriw maqsetke muwapıq bolıp tabıladı.

Bunday oqıw orınların jaratıwda tiykarǵı mashqalalar sonnan ibarat bolıp, birinshi gezekte házirgi kúnde derlik iske túsirilmegen sport medicinası tarawın jolǵa qoyıw zárúr, yaǵnıy úmitsiz artta qalıp baratırǵan dene tárbiyası hám sport teoriyası, sport fiziologiyası, sport psixologiyası hám basqa da pánler boyınsha pedagog kadrlar tayarlawdı jolǵa qoyıw zárúr. Atap aytqanda, búgingi kúnde bul wazıypanı tek ǵana medicina oqıw orınları bilimleri sheńberinde óz sheshimine erise almaydı. Sonlıqtan, sporttı medicina-biologiyalıq jaqtan támiyinlew boyınsha jetekshi qánigelerdi tayarlaw hám jetilistiriw arqalı belgilengen maqsetke erisiwimiz múmkin.

Ádebiyatlar

1. Анохин П.К. Узловые вопросы теории функциональной системы / П.К. Анохин. – М.: «Наука», 1980. –С. 197.
2. Блеер А.Н., Профессиональный взгляд тренера на цели, задачи и проблемы современной спортивной медицины. / А.Н. Блеер, Н.А. Чистова, Т.Н. Кузнецова, С.Е. Павлов // Теория и практика физической культуры. 2001. № 12. – С. 28-32.
3. Верхошанский В.Ю. Горизонты научной теории и методологии спортивной тренировки / В.Ю. Верхошанский // Теория и практика физической культуры. 1998. № 7. –С. 41-54.
4. Волков Н.И. Закономерности биохимической адаптации в процессе спортивной тренировки: учебное пособие для слушателей Высшей школы тренеров ГЦОЛИФКа / Н.И. Волков. – М.: 1986. –С. 63.
5. Суслов Ф.П., Филин В.П. Действительный или мнимый кризис современной теории спорта. // «Теор. и практ. Физ. культ.». 1998. № 6. –С. 50-53.
6. Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 04.11.2020-y., 07/20/4877/1451-son; Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 15.01.2022-y., 06/22/52/0029-son.

РЕЗЮМЕ. Maqolada sport tibbiyoti fan va amaliyotning sport talablariga javob beradigan rasmiy to'la huquqli mustaqil sohasiga aylanmaganining asosiy sabablari tahlil qilinadi va nomlanadi. Uning maqsadi, vazifalari va asosiy tarkibiy qismlari belgilangan. Malakali sportchilarni tayyorlashni tibbiy-biologik ta'minlash bo'yicha zamonaviy xizmat ko'rsatish yo'li taklif etilmoqda. Zamonaviy tibbiy-biologik va sport-pedagogik universitet ta'limining global kamchiliklari aniqlandi. Oliy sport va sport tibbiyoti ta'limi sohasidagi mavjud muammolarni hal etish yo'nalishlari ko'rsatilgan. Kasbiy sport klublarida tibbiy yordam ko'rsatishni tashkil etishning bugungi kundagi ayrim kamchiliklari qayd etilib, ularni bartaraf etish yo'llari ko'rsatilgan.

РЕЗЮМЕ. В статье проанализированы и названы основные причины, из-за которых спортивная медицина так и не стала официальным полноценным самостоятельным направлением науки и практики, соответствующим требованиям спорта. Определены ее цели, задачи и основные составляющие. Предложен путь создания современной службы медико-биологического обеспечения подготовки квалифицированных спортсменов. Выявлены глобальные недостатки современного медико-биологического и спортивно-педагогического ВУЗовского образования. Указаны направления решения существующих в сфере высшего спортивного и спортивно-медицинского образования проблем. Отмечены отдельные недостатки сегодняшней организации медицинского обеспечения в профессиональных спортивных клубах и указаны пути их исправления.

SUMMARY. The article analyzes and names the main reasons why sports medicine has not become an official full-fledged independent area of science and practice that meets the requirements of sports. Its goals, objectives and main components are defined. A way of creating a modern service for medical and biological support for the training of qualified sportsmen is proposed. The global shortcomings of modern medical-biological and sports-pedagogical university education are revealed. Directions for solving existing problems in the field of higher sports and sports medical education are indicated. Certain shortcomings of the current organization of medical support in professional sports clubs are noted and ways to correct them are indicated.

Tálim - tárbiya teóriyası hám metodikası

BASLAWÍSH KLASSLARDA MUZÍKA PÁNIN OQÍTÍWDA OYÍN TEXNOLOGIYALARÍNAN PAYDALANÍW

G.J.Axetova – oqıtıwshı

Ajiniyaz atındaǵı Nókis mámleketlik pedagogikalıq institutı

Tayanch so'zlar: o'yinli texnologiyalar, musiqa, musiqali domino, notalar, nota yuli, oktava.

Ключевые слова: игровые технологии, музыка, музыкальное домино, ноты, нотный стан, октава.

Key words: game methods, music, musical dominoes, notes, stave, octave.

Ulıwma bilim beriw mekteplerinde hár bir oqıwshınıń sabaqta aktiv qatnasın támiyinleytuǵın sabaq túrleri ayrıqsha orın tutadı. Bul máselelerdi oyın texnologiyası arqalı sheshiw múmkin. Oyın bala ómirinde úlken áhmiyetke iye bolıp, ol bala ushın úlkenlerdiń jumıs iskerligi menen birdey mániske iye boladı. Oyın tek sırtqı tárepten qaraǵanda itibarsız hám ańsat kórinedi. Biraq tiykarınan, ol oyınshıdan maksimal kúsh, aqıl, shıdamlılıq hám ózbet-inshelikti alap etedi [1:73].

Tema: «Nota jolı. Notalardıń jazılıwı hám onıń atları.»

Muzika sesleri nota menen jazıladı. Notalar jazılauǵın bes sızıqqa **nota jolı** delinedi.

Nota jolınıń basına **skripka gıltı** qoyıladı.

Skripka gıltı sol gıltı dep te ataladı. Ol nota jolınıń ekinshi sızıǵın orap alǵanı ushın sol sızıqqa jazılǵan nota da **sol notası** dep ataladı.

Muzikada jeti nota bolıp, olar nota jolınıń bes sızıǵına jaylasadı hám tómendegishe ataladı [2:25].

1. Reńli printerde 4 – 5 - betlerdi baspadan shıǵarıp alamız hám domino tasların tayarlap baslaymız: 4 – 5 betlerdi karton qaǵazǵa jelimlep shıǵıp, onı bir nota hám bir súwretten turatuǵın formada kesip shıǵamız. Nátiyjede 28 dana domino tası tayar boladı.

Oqıwshılardı notalar menen tanıtıramız: Hár bir nota tekshedeǵı qádem bolıp tabıladı hám olardıń hár biriniń óz atı bar. Teksheme tekshe (basqısh, zánǵı) joqarı kóterilemiz: «Do-re-mi-fa-sol-lya-si-». Teksheme tekshe tómene: «Si-lya-sol-fa-mi-re-do-».

Muzikalıq teksheni joqarıǵa da, tómene de sheksiz túrde dawam ettiriw múmkin, biraq qádemler izbe-izligi saqlanıp qaladı. Joqarıǵa shıqsañız *si* den keyin taǵı *do* keledi, al tómene tusseñız *do* dan keyin, *si* keledi.

Birinshi tekshedeǵı *do* dan sońǵı tekshedeǵı *do* ǵa deyingi ótiw aralıǵı oktava dep ataladı hám hár bir oktavanıń da óz atı bar. Biraq onıń «úlken» yamasa «kishi» dep atalıwına qaramastan, oktavada notalar sanı jetew boladı.

Zárúr bolǵan jaǵdayda ústine yamasa tómene qosımsha kishkene sızıqlar qosıladı.

Eger biz tekshe menen salıstırıwdı dawam ettirsek, ol jaǵdayda sızıqlardıń ózleri hám olar arasındaqı boslıqlarda tekshege esaplanadı. Eger sızıqta *do* notası turǵan bolsa, onda usı oktavadaǵı *re* usı sızıqtıń ústinde, al *mi* bolsa keyingi sızıqta turadı. Solay etip nota jolında bir notanıń jaylasıwın bilsek, basqa notalardıń jaylasıwın esaplap bilwge boladı [3:16].

Oyın qaǵıydaları. Hár bir karta, ádetdegi dominodaǵı sıyaqlı, eki bólekke bólingen. Kartanıń ońında nota jolına jaylastırılǵan skripka gıltı hám nota bar. Shep tárepte bir yamasa eki notatınıń atın óz ishine alǵan súwret bar. Súwretler tómendegi sózlerge sáykes keledi:

FAR, ÚYREK, DOMINO, RESHETKA, BATAREYKA, MIKROFON, MIKKI MAUS, PRINCESSA JASMINA, DONAL'D DAK, DOKTOR, DOLLAR,